

Bijlage; uitgebreide voortgang per programmalijn

In dit document wordt de voortgang per programmalijn in 2025 weergegeven.

1.1 Quantum

Inleiding en doel

Quantumtechnologie kan een technologische revolutie veroorzaken. Alles waarbij we in de huidige tijd worden beperkt door een gebrek aan rekenkracht, gaat beïnvloed worden door quantumtechnologie. Daarnaast is quantumtechnologie zowel een kans als een bedreiging voor cyberveiligheid.

Zuid-Holland is één van de leidende regio's op het gebied van quantumtechnologie wereldwijd en het doel is om dat te blijven. Voor de ondersteuning van het Zuid-Hollandse quantumtechnologie ecosysteem is in 2022 het Actie Plan Quantum Zuid-Holland opgesteld. Dit is een samenwerking tussen Quantum Delta Hub Leiden en Quantum Delta Hub Delft, samen met InnovationQuarter (IQ), MRDH en de gemeenten Den Haag, Rotterdam, Delft en Leiden. De focus ligt hierbij op experimenteerruimte voor bedrijven, netwerkversterking en business development.

Inspanningen & resultaten

Zuid-Holland is met Delft en Leiden dé quantumprovincie van Nederland. In Delft werken er inmiddels meer dan 1000 mensen in de quantumsector, 500 bij bedrijven (een verviervoudiging sinds 2020) en 500 bij kennisinstellingen. Veel quantumbedrijven blijven snel groeien en elk jaar starten er ook nieuwe bedrijven en er zijn activiteiten samen met andere economische sectoren (Semicon/halfgeleiderindustrie, Havenbedrijf Rotterdam, Life Science & Health).

Vergeleken met 2024 is het quantum-ecosysteem sterk gegroeid en wordt de techniek verder toegepast in andere sectoren. In 2020 bedroegen de investeringen in quantumbedrijven in Nederland 10 miljoen euro. In 2025 was dit opgelopen naar 160 miljoen euro, waarvan Delft goed is voor 90 miljoen euro. Sinds 2020 zijn er 29 quantum start-ups begonnen en een groot deel daarvan is inmiddels een scale-up met 20-200 werknemers.

In 2025 is besloten het Actie Plan Quantum Zuid-Holland te continueren voor minimaal drie jaar. Onze rol blijft om binnen het ecosysteem het regionale netwerk te organiseren, daarbij verbinden wij het quantum-ecosysteem met andere economische clusters (LSH, Haven, Cyber) in Zuid-Holland en helpen wij bij het toepassen van quantumtechnologie in deze clusters. Een voorbeeld hiervan is het project waarbij Single Quantum en Erasmus MC onderzoek doen naar toepassing van quantumsensoren in de oncologie. Waar in de vorige jaren de nadruk lag op start-ups, zijn een aantal van deze inmiddels scale-ups geworden, met andere uitdagingen. Clean room capaciteit is een belangrijk obstakel voor deze scale-ups, daarom doen wij samen met IQ en de Gemeente Rotterdam onderzoek naar de capaciteitsvraag en de soort capaciteit die nodig is.

Daarbij zijn wij eind 2025 met de betrokken partners gestart met een communicatiewerkgroep over quantumtechnologie in Zuid-Holland met als doel om aan een breder publiek te kunnen vertellen wat wij als Provincie voor het quantumcluster doen en wat er hier in Zuid-Holland al gebeurt.

In 2025 heeft House of Quantum haar derde vestiging geopend op het Leiden Bioscience Park. Dit biedt een unieke kans om quantum toe te passen in Life Science & Health en ook in de aerospace sector. De andere twee vestigingen zijn in Delft.

De Universiteit Leiden heeft in 2025 een aanvraag gedaan voor verbetering van de Leidse clean room faciliteiten om daarmee de Zuid-Hollandse onderzoekinfrastructuur te verbeteren en bedrijven de mogelijkheid te geven hiervan gebruik te maken, de behandeling hiervan is in 2026.

Daarnaast zijn er door quantumbedrijven succesvolle subsidieaanvragen geweest o.a. bij Kansen voor West en de MIT-regeling.

Dual-use & Quantum

Quantum is een expliciet onderdeel van de Defensie Strategie voor Innovatie en Industrie en toegewezen als zogeheten 'NLD-domein'. In 2025 hebben wij dan ook actief de kansen rondom dual-use en quantum verkend, en binnen het regionale programma vanuit de programma's dual-use & defensie en digitale economie gezamenlijk een accountmanager quantum/dual-use gefinancierd. Ook zijn er veel Zuid-Hollandse quantumbedrijven vertegenwoordigd in verschillende defensie-challenges, waarvan de meest in het oog springende de SDIR challenges voor het defensie-innovatie evenement Purple Nectar waren.

1.2 Artificial Intelligence (AI)

Inleiding en doel

Rond AI gebeurt er heel veel in de wereld. Er zijn veel internationale geopolitieke spanningen rond de technologie en er wordt fors geïnvesteerd door de grote technologiebedrijven. Als Provincie is onze rol relatief beperkt en focussen we ons op de verantwoorde inzet van de technologie door het mkb. Op die manier ondersteunen we het Nationale en Europese beleid waar de nadruk ligt op een verantwoorde, mensgerichte inzet van AI. Daarnaast willen we de arbeidsproductiviteit in de Zuid-Hollandse economie stimuleren door de toepassing van AI-ontwikkelingen aan te jagen.

Inspanningen & resultaten

In 2025 hebben we verkend of we een netwerk rond verantwoorde AI kunnen opzetten in Zuid-Holland. In het eerste kwartaal van 2026 verwachten we dan ook een economische visie op AI te presenteren, met daarin de belangrijkste pilaren om ons als regio te richten op ethisch verantwoorde ontwikkeling van AI en sterker in te zetten op het stimuleren van de toepassing van AI om de arbeidsproductiviteit te verhogen. In 2024 was AI impliciet al een fors onderdeel van ons programma, maar vanaf 2025 hebben we dit expliciet een onderdeel gemaakt van het programma.

We dragen actief bij aan het onderzoek AI compass en we zijn onderdeel van de samenwerkingsverbanden Nederlandse AI coalitie en Responsible Applied AI (RAAIT). RAAIT is een sterk netwerk van hogescholen en hun partners rond verantwoorde toepassing van AI. Binnen RAAIT hebben we samen met Hogeschool Rotterdam onderzoek gedaan naar de haalbaarheid van een training voor mkb over verantwoorde AI en hebben die daarna ook daadwerkelijk opgezet. Eind 2025 is de training voor het eerst succesvol uitgevoerd. De training wordt in 2026 opgenomen in het Leven Lang Ontwikkelen-aanbod van de Hogeschool Rotterdam.

1.3 Immersive Tech

Inleiding en doel

Immersive Tech is een verzamelnaam voor technologie waarmee je een immersieve ervaring kan beleven: werkelijkheid en digitaal lopen dan voor je zintuigen in elkaar over. Bekendste voorbeelden zijn Virtual Reality (VR) en Augmented Reality (AR). Onderzoek van Birch geeft aan dat Zuid-Holland koploper in Nederland is en dat de technologie op het punt staat om door te breken. Het onderzoek geeft ook aan dat het ecosysteem rond deze technologie hulp nodig heeft om tot bloei te komen.

We willen een robuust ecosysteem ontwikkelen rond Immersive Tech dat uiteindelijk zonder steun kan doorgroeien naar een landelijke brancheorganisatie. Daarvoor is eind 2024 het informele netwerk SHINE, South Holland Immersive Network & Ecosystem, samen met de Gemeente Rotterdam, kennisinstellingen en bedrijven in het leven geroepen.

Inspanningen & resultaten

- **Het Immersive Tech netwerk SHINE** ontwikkelt zich met provinciale RNIZ-subsidie tot een regionaal ecosysteem. Daarmee kunnen innovatieve mkb-bedrijven zoals SenseGlove en 360fabriek doorgroeien, samenwerken en hun marktpositie versterken. Binnen dit ecosysteem ontwikkelt het Katoenhuis zich tot regionale hub waar de potentie van immersive toepassingen als AR en VR kunnen worden ervaren, getest en geleerd voor nieuwe toepassingen, bijvoorbeeld in de cultuursector (denk dan aan de inzet van deze technologie door onder andere musea). In 2025 hebben zo'n 20 nieuwe organisaties zich bij het netwerk aangesloten.
- **Katoenhuis als Hub.** Het Katoenhuis in Rotterdam ontwikkelt zich tot de hub voor Immersive Tech in de regio. Hier vinden tentoonstellingen en events plaats en kunnen bedrijven uit de sector zich vestigen. SHINE werkt nauw samen met het Katoenhuis. CIIC, Creative Industries Immersive Impact Coalition, is het groeifonds voor de sector. Zij hebben een call voor regionale Immersive Tech hubs waarbij Katoenhuis in onze regio penvoerder en beoogde locatie is.
- **Immersive Tech in andere sectoren.** We zoeken de verbinding met andere sectoren in Zuid-Holland, zoals maritiem, LifeScience & Health, cultuur en tuinbouw om zo de sectoren elkaar te laten versterken.

1.4 Cyberweerbaarheid

Inleiding en doel

Cyberweerbaarheid is een essentiële randvoorwaarde voor een digitale economie. Op dit moment is de kans voor een mkb'er om gehackt te worden 20% en de gemiddelde kosten daarvan zijn ongeveer 270.000 euro.¹ Wij versterken de cyberweerbaarheid van bedrijven door bewustwording te vergroten en het bieden van concrete ondersteuning per sector. Wij helpen het mkb bij het verhogen van de cyberweerbaarheid en wij ondersteunen het internationale veiligheidscluster in Zuid-Holland via Security Delta (HSD).

Inspanningen & resultaten

Security Delta (HSD) heeft in 2025 subsidie ontvangen voor het uitvoeren van verschillende activiteiten om daarmee de cyberweerbaarheid van het Zuid-Hollandse mkb te vergroten. Ook voor 2026 heeft HSD een subsidieaanvraag gedaan. Hierdoor is meerjarige financiering voor HSD en daarmee de continuïteit van het programma Digitaal Weerbaar gewaarborgd. Daarmee worden ook de bestaande cyberweerbaarheidscentra bestendigd voor de komende 3 jaar.

De behaalde resultaten van de diverse cyberweerbaarheidscentra:

- De cyberweerbaarheidscentra groeien door in 2025. Het aantal deelnemende en betalende partijen is gestegen, waardoor we de financiële ondersteuning vanuit de provincie kunnen afbouwen. Het aantal partners/deelnemers aan het cyberweerbaarheidscentrum Greenport is van 31 naar 40 partners/deelnemers gegaan. Voor Cyberweerbaarheidscentrum Maakindustrie is dat sinds de start in 2024 gestegen van 7 naar 15 in 2025. In het kader van deze opdracht heeft HSD bijgedragen aan 17 sectorevents of bijeenkomsten waarmee 750+ betrokkenen in de tuinbouw en maakindustrie bereikt zijn. In navolging op het Royal FloraHolland Cyberabonnement voor de sierteelt i.s.m. Greenports NL en GroentenFruit Huis het Groenten en Fruit Cyberabonnement gelanceerd en er zijn nu 191 cyberabbonees (148 RFH + 43 GF).
- HSD heeft een succesvolle aanvraag gedaan bij het ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur voor het verder verspreiden van de aanpak van cyberweerbaarheidscentrum Greenport.
- InnovationQuarter (IQ) heeft namens de Provincie Zuid-Holland en de Gemeente Den Haag het cybercluster in Zuid-Holland geholpen met internationaliseren. IQ werft buitenlandse bedrijven om naar Zuid-Holland te komen en ondersteunt de Zuid-Hollandse bedrijven om nieuwe markten aan te boren in het buitenland en vertegenwoordigt het cluster in het buitenland.
- We hebben Cyberweerbaarheidscentrum FERM subsidie gegeven om trainingen aan het maritieme mkb te geven en om als pilot specifiek in de Waalhaven en in Dordrecht te experimenteren met nieuwe manieren om het mkb te bereiken rond cyber. Dit doen we in samenwerking met de zeehavenpolitie en de Gemeente Rotterdam.

¹ <https://www.bnr.nl/nieuws/ondernemen/10500743/1-op-de-5-bedrijven-loopt-risico-gehackt-te-worden-vooral-mkb-kwetsbaar>

- **Cyberveilig Energiesysteem – secure by design**
Een geheel nieuw onderdeel van ons programma bevindt zich op het snijvlak tussen cyberveiligheid en energie. Er is samen met de HSD een innovatiecoalitie opgezet gericht op het ontwikkelen van een cyberveilig digitaal energiesysteem. Binnen deze coalitie wordt samengewerkt aan ontwerpprincipes en toepassingen die bijdragen aan een robuust digitaal energiesysteem. De coalitie is vormgegeven als een *triple helix*-samenwerking waarin kennisinstellingen, bedrijven en overheden zijn verbonden. Deze opzet bevordert gezamenlijke innovatie, kennisdeling en versnelde implementatie van cybersecurity-oplossingen in het energiesysteem. In samenwerking met partners is de hackathon “*Hack the Grid*” georganiseerd op The Green Village (fieldlab TU Delft). Deze activiteit heeft geleid tot nieuwe en waardevolle inzichten in de cyberveiligheid van energiemanagementsystemen. De geleerde lessen worden verwerkt in de verdere doorontwikkeling van ontwerp- en beveiligingsrichtlijnen. Verder is vanuit de coalitie een subsidieaanvraag ingediend bij *Kansen voor West* ter ondersteuning van de vervolgfase van het programma. De aanvraag is in behandeling; het resultaat wordt afgewacht voordat verdere uitvoeringsstappen worden gepland.

1.5 Digitale Infrastructuur

Inleiding en doel

De provincie zet op verschillende manieren in op het versterken van de digitale connectiviteit, zowel via mobiele netwerken (5G/6G) als via datacenters. In eerdere voortgangsbrieven lag de nadruk vooral op de ondersteuning van industriële 5G-toepassingen, experimenteertomgevingen en internationalisering van startups. Deze inzet is afgelopen periode doorontwikkeld, waarbij tevens nieuwe stappen zijn gezet richting een strategische benadering van datacenters. In 2025 is een start gemaakt met het opzetten van een datacenterstrategie.

Inspanningen & resultaten

Connectiviteit via 5G en 6G

- **Ondersteunen van fieldlabs:** We hebben het Do IoT Fieldlab ondersteund bij het uitbreiden van 5G/6G-experimenteernetwerken op bestaande innovatie-locaties: The Green Village, Unmanned Valley, RoboHouse en Tomatoworld. Hierdoor kunnen bedrijven uit alle sectoren in Zuid-Holland testen en innoveren met de nieuwste connectiviteitstechnologie.
 - Een voorbeeld hiervan is het Groeifondsproject *Next Gen High-Tech*, dat gebruikmaakt van de 5G-faciliteit in Tomatoworld voor onderzoek naar robotisering in de tuinbouw.
- **Internationalisering:** Samen met InnovationQuarter en de gemeente Den Haag hebben we ook dit jaar weer een internationaal podium geboden aan geselecteerde tech-startups op *4YFN*, het startup-programma tijdens het Mobile World Congress. Sinds 2022 presenteren we hier jaarlijks zestien Zuid-Hollandse startups aan een internationaal zakelijk publiek.

- **Groefonds: Future Network Services (FNS):** In 2024 is de landelijke Groeifondsaanvraag *Future Network Services* gehonoreerd. TU Delft en TNO spelen binnen dit programma een centrale rol. Voor toekomstige provinciale activiteiten op dit thema wordt afstemming gezocht met het FNS-programma en wordt bekeken welke rol de provincie hierin kan vervullen.

Datacenters

Datacenters vormen een essentiële voorwaarde voor de digitale economie, naast de ontwikkeling van 5G- en 6G-netwerken. Zuid-Holland beschikte tot op heden nog niet over specifiek datacenterbeleid. In 2025 is daarom een start gemaakt met de ontwikkeling van een provinciale datacenterstrategie, uitgevoerd door een interdisciplinair team. Er is een onderzoek gedaan door Dialogic naar de regionale impact van datacenters op Zuid-Holland.

1.6 Digitale transitie MKB

Inleiding en doel

Het midden- en kleinbedrijf (mkb) is de motor van de Nederlandse economie. Digitalisering verandert de samenleving en economie in hoog tempo en biedt kansen voor innovatie, productiviteitsgroei en versterking van het concurrentievermogen, onder meer op het gebied van data, AI en cybersecurity. Het grootste deel van het mkb innoveert echter niet primair zelf, maar is meer volgend als het gaat om innovatie en kan niet mee in het tempo waarin de digitale transitie plaatsvindt. Met name kleinere ondernemingen, vaak met minder dan tien medewerkers, beschikken niet altijd over voldoende tijd, financiële middelen of capaciteit om nieuwe technologieën toe te passen. Daarnaast blijkt dat ondernemers digitale ontwikkelingen niet altijd weten te vertalen naar concrete toepassingen in de bedrijfsvoering en veelal onvoldoende zijn aangesloten bij innovatieve netwerken. Hoewel bestaande innovatieprogramma's zich met name richten op koplopers binnen het mkb, blijft ondersteuning van het brede, innovatievolgende mkb noodzakelijk, met name op cruciale thema's die arbeidsproductiviteit kunnen versterken (data, AI, automatisering) en/of onze economie weerbaarder maken (cyberweerbaarheid).

Inspanningen & resultaten

In 2025 hebben we via 3 initiatieven bijgedragen aan de digitale transitie van het innovatievolgende MKB:

- Via de drie Zuid-Hollandse **digitale werkplaatsen** (in de regio's Haaglanden, Rijnmond en Drechtsteden) hebben we in 2025 circa 2700 ondernemers bereikt via events en/of workshops. De digitale werkplaatsen zijn een publiek-privaat samenwerkingsverband waarbinnen studenten binnen hun opleiding onder begeleiding van docenten ondernemers helpen met digitale vraagstukken. Daarnaast leverden de werkplaatsen zo'n 700 adviesrapporten op, waarmee ondernemers concrete adviezen en handvaten kregen hoe zij hun bedrijf verder konden digitaliseren. Dit ligt op een vergelijkbaar niveau als in 2024, terwijl er toen nog sprake was van Groeifondsfinanciering. Dus gezien de afname van middelen betekent dit een duidelijke efficiëntieslag. Daarnaast zijn de verschillende

werkplaatsen intensiever gaan samenwerken en kennis gaan delen, mede gestimuleerd door ons als provincie.

- Via **DigitalZH** zijn tot en met medio 2025 in totaal 1.146 ondernemers uit de sectorale doelgroepen bereikt via verschillende communicatiekanalen. Van deze groep hebben 484 ondernemers daadwerkelijk gebruikgemaakt van het diensten- en informatieaanbod, dit is 3x zoveel als in de laatste voortgangsbrief. De huidige editie van DigitalZH is in 2025 succesvol afgerond en de subsidieaanvraag voor DigitalZH 2.0 is inmiddels gehonoreerd en zal een start maken eind Q1.
- Via het programma **Datawerf** hebben we 90 ondernemers in de maritieme maakindustrie bereikt. Daarvan hebben er in totaal 30 een intensief traject doorlopen om een businesscase te maken voor de digitalisering van hun bedrijfsmodel. Van deze trajecten waren er 15 in 2025. Hiermee hebben we de gestelde doelen gehaald en het project succesvol afgerond. De gebruikte methode sloeg zeer goed aan bij ondernemers en wordt daarom in 2026 onderdeel van DigitalZH, zodat meer bedrijven gebruik kunnen maken van de methode.
- Het project **mkbdigitaal.nl**, een centraal platform voor de digitalisering van het brede mkb in Zuid-Holland had 30.000 unieke bezoekers. 332 Zuid-Hollandse mkb-ondernemers deden mee met een e-learning. Het platform verwijst naar regelingen, programma's en subsidies binnen de provincie op het gebied van digitale transformatie. Het aantal ondernemers en unieke website bezoekers is ruim 3 keer zo hoog als in 2024, doordat het project uit de opstartfase geraakte en hierdoor verder bestendigd werd.

Human Capital

Digitalisering en de toepassing van digitale sleuteltechnologieën vragen om voldoende vaardigheden, adoptievermogen en handelingsperspectief bij ondernemers en werknemers. In 2025 is daarom ingezet op praktische toepassingen via bestaande instrumenten, waaronder de digitale werkplaatsen en de training verantwoorde AI (in samenwerking met Hogeschool Rotterdam en RAAIT). Deze aanpak verlaagt drempels voor toepassing en draagt direct bij aan het benutten van digitale technologie in de dagelijkse praktijk. De training verantwoorde AI wordt in 2026 opgenomen in het Leven Lang Ontwikkelen-aanbod van de Hogeschool Rotterdam.

In 2026 wordt Human Capital als dwarsdoorsnijdende randvoorwaarde nadrukkelijker verbonden aan de opschaling van AI-toepassingen. De inzet richt zich op het gerichter verbinden van vaardighedenontwikkeling aan sectorale implementatie via bestaande netwerken, zoals de maakindustrie binnen DigitalZH. Vanuit het platform verantwoorde AI wordt daarnaast onderzocht in welke sectoren de combinatie van AI-toepassing en vaardighedenontwikkeling het grootste effect heeft op arbeidsproductiviteitsgroei.

1.7 Digitale Autonomie (GovTech, verantwoord digitaliseren)

Inleiding

In 2024 zijn de eerste stappen gezet voor de ontwikkeling van een ethisch kenniscluster als mogelijke randvoorwaarde voor verantwoord digitaliseren binnen de regio. In 2025 is deze verkenning verder uitgewerkt om beter inzicht te krijgen in de bijdrage die zo'n cluster kan leveren aan onderwijs, overheid en bedrijfsleven.

Het doel van deze inspanning was om te bepalen of een regionaal ethisch kenniscluster een zinvolle en uitvoerbare rol kan spelen in het versterken van publieke waarden binnen digitalisering, en of hiervoor voldoende draagvlak en meerwaarde bestaat binnen de Zuid-Hollandse innovatieketen.

Inspanning & Resultaten

TNO heeft een onderzoek uitgevoerd naar de potentiële meerwaarde van een ethisch kenniscluster en een literatuurstudie gedaan naar digitaal vertrouwen. Daarnaast heeft het ministerie van Binnenlandse Zaken onderzocht in hoeverre publieke waarden worden meegenomen door ondernemers bij het ontwikkelen en toepassen van technologie, met specifieke aandacht voor de situatie in Zuid-Holland.

Uit beide onderzoeken komt naar voren dat er in de regio al een groot aantal initiatieven en samenwerkingsverbanden bestaan op het gebied van verantwoord digitaliseren. Hierdoor bleek de toegevoegde waarde van een aanvullende provinciale rol onvoldoende onderscheidend. Daarnaast gaven ondernemers aan het onderwerp relevant te vinden, maar dat het in de praktijk vaak niet opweegt tegen de directe operationele prioriteiten in hun bedrijfsvoering.

Deze bevindingen hebben geleid tot beperkt draagvlak om het ethisch kenniscluster binnen het economische domein verder uit te bouwen. Daarom is besloten dit traject in 2026 niet voort te zetten. De inzichten worden wel geïntegreerd in bredere provinciale digitaliseringsopgaven, zodat publieke waarden blijvend worden meegenomen in beleid en uitvoering.

GovTech

In 2025 is, in samenwerking met de gemeente Den Haag, verkend in hoeverre een GovTech-cluster in de regio van meerwaarde kan zijn. Het doel van het GovTech is om enerzijds overheden te voorzien van oplossingen voor maatschappelijke uitdagingen en tegelijkertijd de ruimte te geven aan (Europese) innovatieve bedrijven, met een oog op digitale autonomie. Deze ontwikkeling is nog gaande, waarbij de gemeente Den Haag het voortouw neemt. Duidelijk is wel dat er grote kansen liggen in het stimuleren van de overheid als *launching customer*. Dit hangt nauw samen met inkoopprocessen en wordt nu al in de praktijk gebracht via het Startup in Residence-programma. Vanuit Digitale Economie blijven wij zijdelings aangehaakt.

Daarnaast hebben wij samen met iBestuur de GovTech day 2025 op het provinciehuis georganiseerd, hét nationale GovTech evenement waarin overheden samenkomen met

marktpartijen, startups, wetenschap en kennisinstellingen. Ook Digitaal Bestuur en Startup in Residence hebben hieraan bijgedragen, als digitale economie waren we de kartrekker. In 2026 organiseren wij wederom de GovTech day, samen met iBestuur, op het provinciehuis.

Concluderend

De resultaten in 2025 laten zien dat de digitale economie in Zuid-Holland substantieel is versterkt. Ecosystemen zijn gegroeid en verbreed, het mkb is concreet ondersteund in de digitale transitie en de internationale positionering van onze clusters is verder verstevigd. Daarmee is het fundament gelegd voor duurzame economische groei en digitale weerbaarheid van de provincie.